

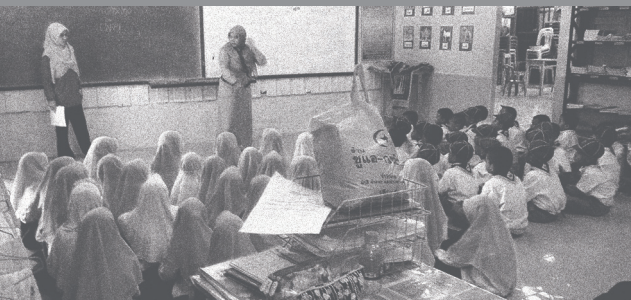
สุนทรียภาพจากจิตรกรรมสีน้ำมัน ทิวทัศน์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รอบลุ่มทะเลสาบสงขลา

Arts and Appreciation From Cultural Landscape
Oil painting Around Songkhla Lake

ยอชชาย พรหมอินทร์¹

Yodchye Phrom-Indra¹

¹อ., สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง สุนทรียภาพจากจิตรกรรมสีน้ำมัน ทิวทัศน์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รอบลุ่มทะเลสาบสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น วัด โบราณสถาน ในพื้นที่รอบลุ่มทะเลสาบสงขลา และการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมทิวทัศน์สีน้ำมัน แนวศิลปะอิมเพรสชันนิสม์ การดำเนินการวิจัยโดยการวาดภาพจากของจริงด้วยเทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ด้วยการจับเอาแสงสีในบรรยากาศให้ได้ภาพในขณะเขียนภาพนั้นให้ใกล้เคียงที่สุด ผลการวิจัยพบว่าแสงและสีเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ต้องใช้ความฉับไวในการบันทึก แสงสีบรรยากาศขณะนั้นให้ถูกต้อง ยึดหลักทฤษฎีสีและธรรมชาติเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการถ่ายทอด จึงต้องใช้เทคนิคการระบายสีอย่างรวดเร็ว ฉับพลันจนเกิดรอยแปรงขึ้นอย่างชัดเจน เพื่อเป็นการสร้างสุนทรียะตลอดจนรวบรวมหลักฐานข้อมูลทางการศึกษา และบันทึกความประทับใจต่อสิ่งแวดล้อมและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการศึกษา เรียนรู้อย่างเป็นระบบ สืบทอดการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และธรรมชาติโดยศึกษาตั้งแต่ความรู้ทั่วไป ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ในการเขียนภาพจิตรกรรม รวมถึงขั้นตอนกระบวนการตั้งแต่การเตรียมเฟรม การร่างภาพ การระบายสีทิวทัศน์ วิเคราะห์ถึงวิธีการเขียนภาพจิตรกรรมแต่ละขั้นตอนจากการวิจัยนี้ทำให้เกิดความประทับใจ สร้างการเผยแพร่แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมทิวทัศน์ครอบคลุมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล องค์ความรู้ คุณค่าความงาม และยกระดับจิตใจของคนในสังคม

คำสำคัญ : สุนทรียภาพ จิตรกรรมทิวทัศน์ รอบลุ่มทะเลสาบสงขลา

Abstract

The matter of the research, The arts appreciation of oil painting are from the scenery of the landscape around Songkhla lake .There are the places for the tourists to see the culture. The intention to collect informations of the cultures such as temple, ancient places are in around Songkhla lake. And the creating the works of the art landscape oil painting. By the art impressionist. The process of research is painting from a real thing of the technic oil painting on plastic poster by getting light and color in atmosphere that time while drawing that picture as close as it can. The result of the research found out that light and color are changing at all the times. The result of the research found out that light and color are changing at all the times. It must be fast in recording of light and color that moment by following the theory color and natures that is the most important to transfer. It must use a technic of fast and suddenly painting that it shows a clear mark of the brush. That is the creating of art and the collecting information in education And the recording of the impression to the environment and tourism in the culture. It is stimulate and creates mind involving in an education. Learning by the system. Following by keeping tourism in the culture and nature By studying from general education and equipments that are drawing the arts inclusive the steps and the process from preparing frame Drawing pictures, painting landscape, analysis the process of drawing art in each step From this research makes the impression and the creating of sharing the ideas in the results of landscape art Including in information, education and the beautiful thing that is raise the mind in society.

Keywords : Arts and Appreciation Landscape Painting Around Songkhla Lake

บทนำ

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นดินแดนที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปวัฒนธรรมมายาวนาน เป็นแหล่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ลุ่มน้ำหนึ่งของภาคใต้ ซึ่งตั้งอยู่บนชายฝั่งตะวันออก มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ สงขลา พัทลุง และบางส่วนของจังหวัด นครศรีธรรมราช ถือเป็นอู่ข้าวอู่น้ำสำคัญที่กำลังเผชิญปัญหาน้ำเสีย และความเสี่ยงของภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วนอย่างจริงจัง โดยเฉพาะความร่วมมือของชุมชนในพื้นที่รอบทะเลสาบที่จะช่วยให้เกิดการเร่งฟื้นฟูระบบนิเวศน์วิทยาอย่างต่อเนื่อง [1] และการปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง นอกจากนี้ ยังสร้างให้เป็นแหล่งที่ก่อเกิดการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในเชิงวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

การสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมทิวทัศน์เป็นการบันทึกความประทับใจต่อสิ่งแวดล้อมและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบริเวณรอบลุ่มทะเลสาบสงขลา และได้แสดงถึงความพยายามที่จะยืดอายุความงามของธรรมชาติไว้ให้ได้นานที่สุดโดยกระบวนการทางศิลปะ ก่อนที่สิ่งที่เราทุกคนมองเห็นจะเหลือเพียงภาพแห่งความทรงจำ การสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมเพื่อเป็นการสะท้อนให้สังคมทั้งในพื้นที่และต่างพื้นที่ได้เห็นถึงความงามของธรรมชาติสภาพแวดล้อมวิถีชีวิตของคนในชุมชน ตลอดจนถึงศิลปวัฒนธรรม โบราณสถานภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาโดยใช้ศิลปะเป็นสื่อกลาง ทั้งนี้ คุณค่าความงามทางด้านศิลปะก่อให้เกิดการรู้จักและเข้าใจตนเองรวมทั้งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ผลสัมฤทธิ์ของศิลปะจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติและการพัฒนาศักยภาพเพื่อนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับสังคม [2]

การสร้างสรรคผลงานทางด้านศิลปกรรมนั้นนับเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดสภาพแวดล้อมวิถีชีวิตของคนในชุมชน ตลอดจนถึงศิลปวัฒนธรรมโบราณสถานภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาให้คนในสังคมได้รับทราบได้เป็นอย่างดี เพื่อให้สาธารณชนตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังและนับเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาให้คนในพื้นที่และนอกพื้นที่ได้รับทราบข้อมูลของลุ่มน้ำทะเลสาบโดยการจัดพิมพ์สูจิบัตรเผยแพร่และแสดงนิทรรศการผลงานจิตรกรรมทิวทัศน์ทางวัฒนธรรมรอบลุ่มทะเลสาบสงขลาและเป็นการให้บริการวิชาการแก่สังคมชุมชนท้องถิ่น และจะได้นำความรู้และประสบการณ์จากบริการวิชาการและวิชาชีพมาใช้ในการเรียนการสอน และการวิจัยในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น วัด โบราณสถานภูเขาน้ำตก ในพื้นที่รอบลุ่มทะเลสาบสงขลา
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมทิวทัศน์สีน้ำมันแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในพื้นที่รอบลุ่มทะเลสาบสงขลา
3. เป็นหลักฐานข้อมูลทางการศึกษา สร้างสุนทรีย์และบันทึกความประทับใจต่อสิ่งแวดล้อมและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบริเวณรอบลุ่มทะเลสาบสงขลา
4. กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการศึกษา เรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีแบบแผน ทำให้มีส่วนร่วม สืบทอดการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ให้มั่นคงยืนยาวต่อไป

ระเบียบวิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “สุนทรีย์ภาพจากจิตรกรรมสีน้ำมันทิวทัศน์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รอบลุ่มทะเลสาบสงขลา” ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาค้นคว้าโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยวิธีการ ออกสำรวจ ถ่ายภาพ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รอบลุ่มทะเลสาบสงขลา ต่อจากนั้น เขียนภาพจิตรกรรมทิวทัศน์ด้วยเทคนิคสีน้ำมัน และทดลองเขียนในรูปแบบส่วนตัวโดยลงพื้นที่จริง

การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการทดลองเทคนิคและรูปแบบส่วนตัว โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร สำนักศิลปวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จังหวัดสงขลา สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ และออกสำรวจ บันทึกภาพ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติพร้อมข้อมูลพื้นฐานอย่างครบถ้วน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีตีความจากขั้นตอนการเขียนภาพจิตรกรรมทิวทัศน์ทุกขั้นตอน ผู้วิจัยจะบันทึกภาพแต่ละขั้นตอนจากกระบวนการเขียนภาพเป็นหลัก ได้แก่ เทคนิคการใช้วัสดุ อุปกรณ์ การใช้สี เทคนิคเชิงช่าง ตลอดจนอารมณ์ความรู้สึกประทับใจ สมมติและปัญหา

ขั้นการเขียนภาพจิตรกรรมทิวทัศน์ โดยการลงพื้นที่จริงในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้กำหนดไว้ในตอนต้น โดยกำหนดเวลาในช่วงตอนเช้าในวันที่อากาศเปิดมีแสงแดดสดใสสำรวจพื้นที่โดยรอบ เลือกลมมมองที่ที่สวยงามลงตัวที่สุดและสามารถแสดงจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยววนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ โดยเตรียมขาตั้งเพื่อวางเฟรมผ้าใบ

และทำการร่างภาพลงบนเฟรมผ้าใบจากโครงสร้างใหญ่ไปสู่รายละเอียด ลงสีภาพด้วยเทคนิคสีน้ำมันตามหลักการและกระบวนการในการเขียนภาพทิวทัศน์ และซึมซับบรรยากาศ อารมณ์ความรู้สึกประทับใจ ถ่ายทอดลงบนเฟรมผ้าใบในแนวอิมเพรสชันนิสม์ และกลวิธีที่ทดลองเพิ่มเติมจากความรู้สึกประทับใจสุดท้ายเก็บรายละเอียดภาพให้สมบูรณ์

ขั้นสรุป คือ การประมวลและเสนอความรู้ ความคิดเห็นอันเป็นผลที่ได้จากการศึกษาวิจัย ซึ่งแยกเป็นหมวดหมู่ ตามลำดับขั้นตอนและเทคนิคการเขียนภาพจิตรกรรมทิวทัศน์ตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งสามารถปรับใช้องค์ความรู้ดังกล่าวในแผนการสอนของหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ

ผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมรอบลุ่มทะเลสาบสงขลามีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่จะเลือกเฉพาะแหล่งโบราณสถานที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และความงามของภูมิทัศน์ โดยเน้นไปที่ศาสนสถาน วัดหรือสภาพแวดล้อมและทิวทัศน์ภายในวัดเริ่มจากในพื้นที่จังหวัดสงขลา เรียงลำดับไปจนถึงจังหวัดพัทลุง พอสังเขปดังนี้

วัดขมิ้นมาวาส วัดนี้เป็นวัดเก่าแก่ มีมาตั้งแต่ราวสมัยอยุธยาตอนปลาย เดิมเป็นวัดราษฎร์ ตั้งอยู่กลางเมืองด้านฝั่งตะวันออกของทะเลสาบสงขลา พระอุโบสถหลังปัจจุบันเป็นอาคารทรงไทย ก่ออิฐถือปูนผนังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าบนฐานสูง มีกำแพงแก้วและรั้วเหล็กล้อมรอบ เสารอบพระอุโบสถเป็นเสมาคู่ทั้ง 8 หลัก ทำด้วยศิลา ตัวพระอุโบสถและพระประธานหันไปทางทิศตะวันตก คงจะเป็นคติที่ต้องการให้หันไปสู่ทะเลสาบสงขลา อันถือเป็นเส้นทางสัญจรนั่นเอง

มุมที่โดดเด่นในการนำมาเขียนจิตรกรรมทิวทัศน์คือ มุมที่มีต้นอินหรือต้นจันทน์ตั้งอยู่ในระยะหน้าเอียงทางซ้าย มีเงาบนพื้นเข้ม เพื่อดึงสายตาไปสู่พระอุโบสถที่รับแสงสว่างเต็มที่ซึ่งเป็นจุดเด่นเอียงไปทางขวา ทำให้มุนนี้มีมิติมากยิ่งขึ้น

วัดโพธิ์ปฐมวาส มุมมองในเชิงศิลปะและการนำมาสู่การเขียนภาพจิตรกรรมทิวทัศน์ เป็นมุมด้านหน้าที่มีพระเจดีย์ 3 องค์ โดยกำหนดให้พระเจดีย์เป็นระยะหน้าเอียงไปทางขวาเล็กน้อย นำสายตาด้วยทางเดินไปสู่พระอุโบสถซึ่งเป็นจุดเด่น มีต้นโพธิ์เป็นระยะหลังเพื่อรองรับเส้นนอนของหลังคาพระอุโบสถไม่ให้ดูแข็งจนเกินไป ความงามเกิดจากเส้นทัศนียภาพของพระเจดีย์และทางเดินที่นำสายตาไปยังจุดเด่น

วัดชัยมงคล จุดเด่นของวัดชัยมงคลที่เห็นว่าเป็นมุมที่น่าสนใจคือ พระสถูปเจดีย์สังเกตว่าที่นี่มีต้นไม้สูง ๆ เยอะ มุมมองแบบต่ำ ๆ มองลอดต้นไม้ออกไปยังพระสถูปเจดีย์โดยให้ต้นไม้เป็นระยะหน้า สีเขียวของต้นไม้ตัดกับสีทองทำให้เกิดจุดเด่นที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

วัดเกาะถ้ำ วัดเกาะถ้ำเป็นวัดที่ตั้งอยู่บนเนินเขาสูง ฉะนั้น มุมมองต้องแหงนขึ้นไป มุมที่น่าสนใจคือ ตรงด้านล่างจะมีประติมากรรมปูนปั้นพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ตั้งอยู่หลายจุด กำหนดให้รูปปั้นเป็นระยะหน้า มีต้นไม้สูงนำสายตาไปสู่พระอุโบสถที่อยู่ด้านบนซึ่งปกคลุมไปด้วยต้นไม้ร่มรื่น มุมมองแบบนี้อาจจะดูอึดอัด แต่ถ้าแยกระยะทำให้ภาพมีมิติก็เป็นมุมมองที่แปลกและน่าสนใจไปอีกแบบ

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา สถานที่แห่งนี้มีความพิเศษเป็นอย่างมาก มีมุมมองที่สวยงามสามารถเลือกมุมมองได้โดยรอบ เนื่องจากตัวอาคารพิพิธภัณฑที่ตั้งอยู่ตรงกลางรอบ ๆ เป็นสนามหญ้าและต้นไม้ที่ร่มรื่น เมื่อมองเข้าไปจะเจอกับจุดเด่นที่ตั้งอยู่ตรงกลาง ที่เด่นมากคือตัวอาคารเป็นสีขาวตัดกับสีแดงสด ซึ่งเป็นสีคู่ตรงข้ามกันกับสีเขียวของต้นไม้โดยรอบ การวางภาพจะให้ต้นไม้เป็นระยะหน้า ไม่ว่าจะเลือกมุมไหนเลือกได้ทุกมุม อาจจะวางต้นไม้ไว้ด้านซ้ายหรือขวาก็ได้เพราะองค์ประกอบค่อนข้างลงตัว วางตัวอาคารให้เป็นจุดเด่นในระยะกลาง ระยะหลังก็มีต้นไม้ไกล ๆ กับท้องฟ้า สรุปว่ามีมุมสวยงามเยอะมาก เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงดงามเป็นอย่างยิ่ง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา

วัดแหลมพ้อ สถานที่สำคัญของวัดคืออุโบสถ ลวดลายหน้าบันด้านหน้า มีช้างสามเศียร หน้าบันด้านหลังเป็นครุฑยุดนาค พระนอนแหลมพ้อ เป็นพระพุทธรูปปางปรินิพพาน องค์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ประดิษฐานบนฐานไม่สูงนักเชิงสะพานติดสุลลำนที่ฝั่งเกาะยอ เป็นที่สะดุดตาของผู้ที่ผ่านไปมา และผู้ที่เดินทางเข้าตัวเมืองสงขลา นอกจาก ปุชนียสถาน ที่สำคัญ พระพุทธรูปปางปรินิพพานที่งดงาม ยังมีศาลาพระพรหม เจ้าแม่กวนอิม และ พระพุทธรูปปางมารวิชัย นามว่าพระสมเด็จเจ้าเกาะยอ ด้วย มุมมองในลักษณะทิวทัศน์ ทางวัฒนธรรมค่อนข้างหลากหลาย ที่เด่นที่สุดต้องเป็นพระนอน วางเป็นจุดเด่นเป็นหลัก ไว้ก่อนแล้วหาระยะหน้าเพื่อนำสายตา อาจจะเป็นต้นไม้ด้านหน้า พระเจดีย์ หรือ พระพุทธรูป ปางมารวิชัย ขึ้นอยู่กับการจัดองค์ประกอบของภาพ

วัดท้ายยอ เป็นวัดที่ก่อสร้างด้วยสถาปัตยกรรมล้าค่า ควรค่าแก่การอนุรักษ์และ หวงแหน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “กุฏิแบบเรือนไทยปั้นหยา” หลังคา ใช้กระเบื้องดินเผาเกาะยอ และกระเบื้องลอนแบบเก่า มีจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ คือ เสาเรือนกุฏิจะไม่ฝังลงในดินแต่จะ ตั้งอยู่บนดินเสา ซึ่งเป็นที่รองรับเสาอันเป็นลักษณะเฉพาะของบ้านชาวไทยในภาคใต้เท่านั้น นอกจากนี้ วัดท้ายยอ ยังมีโบราณสถานและโบราณวัตถุควรค่าแก่การศึกษาและเรียนรู้ อาทิ บ่อน้ำโบราณ สระน้ำโบราณ โรงเรือพระ สลุป หอระฆังที่สวยงาม และมีร่องรอยของ ทำเรือโบราณ ซึ่งเคยเป็น ศูนย์กลางการคมนาคม ของชาวเกาะยอ ด้านหลังของวัดท้ายยอ เป็นที่ตั้งของ เขาเพชรหรือเขาวิหาร ซึ่งประดิษฐานเจดีย์ทรงลังกาที่งดงาม ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 วัดท้ายยอ

วัดบ่อทรัพย์ โบราณสถานที่สำคัญภายในวัด ได้แก่ พระอุโบสถมีลักษณะสถาปัตยกรรมต้นพุทธศตวรรษที่ 24 เสมาคันดิน กำแพงกันดิน เสาขุ้มประตู บัวบรรจุอิฐและบ่อน้ำพื้นเมืองขนาดใหญ่

วัดภูผาเบิก สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น วัดภูผาเบิก มีโบราณสถานที่สำคัญดังต่อไปนี้ อุโบสถ เป็นอุโบสถสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น กำแพงกันดินและบันได เป็นหินแกรนิตวางทับซ้อนกัน หอระฆังสร้างตามแบบนิยมของวัดในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ฝีมือช่างพื้นถิ่นได้ และกุฏิเรือนไทย แบ่งตัวอาคารออกเป็น 3 ส่วน อาคารด้านหน้า อาคารด้านกลาง อาคารด้านหลัง เป็นกุฏิไม้ทรงไทยหลังคาจั่วมุงด้วยกระเบื้องดินเผาพื้นถิ่นปลายแหลมแบบเกาะยอ

วัดศิริวรรณवास อุโบสถแสดงรูปแบบศิลปกรรมท้องถิ่นภาคใต้ที่สวยงาม ปัจจุบันวัดศิริวรรณवासเป็นวัดร้าง สันนิษฐานว่าน่าจะมีการบูรณะในสมัยรัตนโกสินทร์ มุมมองในลักษณะทิวทัศน์ทางวัฒนธรรมก็น่าสนใจ มีต้นไม้ใหญ่ร่มล้อมรอบ มีระดับของพื้นที่ลดหลั่นกันไปเป็นจังหวะสวยงาม

วัดสุวรรณคีรี ตั้งอยู่บนเนินริมทะเลสาบสงขลา เป็นวัดโบราณ คูบ้านคูเมืองสงขลาเป็นวัดเก่าสร้างมาแต่สมัยอยุธยา ด้านในพระอุโบสถ มีภาพจิตรกรรมฝาผนัง เป็นภาพเขียนสี ที่มีความสวยงามด้วยเส้นและองค์ประกอบ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปก่ออิฐถือปูนลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย นอกจากนี้ยังมีหอระฆัง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอุโบสถ เจดีย์หินแบบจีน (ละ) ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าของอุโบสถ และขุ้มใบเสมาสร้างด้วยหินแกรนิต ลักษณะศิลปะจีน ตกแต่งด้วยลายปูนปั้นรูปดอกไม้สวยงาม มุมมองในลักษณะภาพทิวทัศน์ มองจากด้านหน้าโดยให้เจดีย์หินเป็นระยະหน้า ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ลดหลั่นกันไปตามลำดับ

วัดแหลมจาก สิ่งสำคัญภายในวัดได้แก่ พระนอน สร้างขึ้นในสมัยแรกสร้างวัดก่อด้วยดินดินดานฉาบปูน มีลักษณะพุทธศิลป์แบบภาคใต้ แสดงฝีมือช่างท้องถิ่นและภูมิปัญญาที่ใช้วัสดุประจำถิ่นคือหินกรวดมาก่อนเป็นพระนอนแล้วจึงทาปิดด้วยปูน มุมมองในลักษณะภาพทิวทัศน์เป็นมุมที่มองเห็นเจดีย์เป็นจุดเด่น และมีพระอุโบสถในระยะกลาง ส่วนระยะหลังเป็นพระนอนองค์เก่าที่อยู่ด้านหลังพระอุโบสถ

วัดเจ้ทั้งพระ ภายในวัดจะทั้งพระมีปูชนียวัตถุที่สำคัญ คือพระเจดีย์ และพระพุทธรูปไสยาสน์ อันเป็นที่เคารพสักการะของประชาชน

1. เจดีย์พระศรีรัตนมหาธาตุ เป็นเจดีย์ก่ออิฐดินเผาและอิฐปะการังฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ย่อมุมไม้สิบสอง แต่ละด้านมีขุ้มพระ เป็นเจดีย์ทรงลังกา รูประฆังคว่ำหรือรูปโองคว่ำ มีปัลลียอดแหลม อย่างเจดีย์พระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช

2. พระเชตุพนพุทธไสยาสน์ (พ่อเฒ่านอน) เป็นพระนอนศักดิ์สิทธิ์อยู่ในวิหารพ่อเฒ่านอน ทางทิศใต้ของเจดีย์พระมหาธาตุ เป็นพระพุทธรูปปางไสยาสน์ ก่อด้วยอิฐถือปูน ขนาดยาว 14 เมตร สูง 2 เมตร หันพระเศียรไปทางทิศตะวันออก อยู่ในวิหารหรือศาลาพ่อเฒ่านอนเป็นวิหารยาว 14.8 เมตร กว้าง 7 เมตร

3. หอระฆัง เป็นหอสำหรับแขวนระฆังใบใหญ่ ที่สร้างด้วยอิฐถือปูนสร้างในสมัยรัชการที่ 5 มีขนาดสูง 9 เมตร ฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมกว้างด้านละ 3 เมตร ที่ฝาผนังฐานหอระฆังมีรูปปูนปั้นเป็นรูปหนังตลุง อันเป็นศิลปะพื้นบ้านของเมืองสทิงพระ

4. ภายในบริเวณวัดมีกุฏิวิหาร พระอุโบสถ และอาคารอื่น ๆ มากมาย มีต้นไม้ร่มรื่น เช่น ต้นประดู่ ต้นอินทนิล และยังมีกำแพงวัดที่ก่อล้อมรอบ

วัดพะโคะ มีชื่อทางการว่า “วัดราชประดิษฐฐาน” เป็นวัดที่ “สมเด็จพระโคะ” หรือ “หลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืด” เคยจำวัด สร้างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2057 สมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 บนเขาพะโคะหรือเขาพัทลุง โดยมีเจดีย์องค์ใหญ่เป็นสัญลักษณ์ที่โดดเด่นบนยอดเขา และมีโบราณวัตถุหลายอย่าง เช่น พระมาลิกเจดีย์ วิหารพุทธไสยาสน์ รอยบาท ศาลาตัดสินความ พระทรงเครื่อง หลักกล่ามช้าง และศิวลึงค์

สำหรับเจดีย์ศรีรัตนมหาธาตุ เป็นที่ประดิษฐานพระมหาธาตุของพระพุทธเจ้าที่นำมาจากเมืองลังกา ส่วนพระพุทธไสยาสน์ มีชื่อว่า “พระพุทธโคตมะ” ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “พระโคตมะ” และเรียกวัดนี้ว่า วัดพระโคตมะ ต่อมาจึงเพี้ยนเป็นวัดพะโคะ

วัดดีหลวง ภายในวัดมีโบราณวัตถุสถานที่สำคัญได้แก่ ศาลาเป็นศาลาไม้ทรงโถง สร้างขึ้นอันเนื่องในงานศพของพระอริการแก้ว พุทธรณิ อติเจ้าอาวาสวัดดีหลวง เมื่อ พ.ศ. 2485 หน้าบันด้านหน้ามีมุขลดหลั่น หน้าบันมีลวดลายปูนปั้นรูปพระภิกษุมัสการโกศใส่ศพ หน้าบันมุมด้านข้างเป็นลายปูนปั้นรูปฤๅษีและพระพิศเนศ ศาลาหลังนี้ถือว่าเป็นสถาปัตยกรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะสวยงาม ควรค่าแก่การอนุรักษ์อย่างยิ่ง โบสถ์ เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนประดับช่อฟ้า ใบระกา มีความพิเศษที่หน้าบัน หน้าบันด้านหน้ามีลายปูนปั้นรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ จำหลักลายกระหนกและนางฟ้ารายอย่างสวยงาม ส่วนหน้าบันด้านหลังเป็นลายปูนปั้นรูปพระพุทธรูปปางห้ามญาติ มีสาวกขนานข้างทั้งซ้ายขวา

วัดพระเจดีย์งาม เป็นวัดที่สร้างขึ้นในสมัยศรีวิชัย ประมาณ พ.ศ. 1300 ในแผนที่ภาพกัลปาวัดหัวเมืองพัทลุง ศรีอยุธยา เรียกชื่อวัดนี้ว่า “วัดพระเจดีย์งาม” เป็นวัดขึ้นกับวัดเย็นบางแก้ว คณะปาแก้วหัวเมืองพัทลุง ดังภาพที่ 3

เจดีย์พระมหาธาตุ เป็นพระเจดีย์องค์ใหญ่ฐานพระเจดีย์มีลักษณะเป็นรูปเหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 8.20 เมตร ยาว 12.20 เมตร มีบันไดขึ้นทางทิศใต้ ขึ้นไปถึงมีชานเวียนรอบองค์พระเจดีย์ขอบชานมีเจดีย์เล็ก 4 มุม พระเจดีย์องค์นี้ก่อสร้างด้วย “หินปะการัง”

ล้วนทั้งองค์ ตั้งแต่ฐานถึงยอด แม้ปล้องไฉนก็สกัดหินปะการังเป็นวงกลมวางซ้อนกันขึ้นไป ฉาบภายนอกด้วยปูนหอยผสมน้ำผึ้ง (น้ำตาล) สำหรับปล้องไฉนมีจำนวน 59 ปล้อง เท่าที่ทราบคงมีองค์เดียวในประเทศไทย หรือเป็นองค์เดียวของโลกก็น่าจะเป็นไปได้

ภาพที่ 3 วัดพระเจดีย์งาม

วัดสี่หยัง วัดสี่หยังอยู่ริมถนนทางหลวงสงขลา-นครศรีธรรมราช เป็นวัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาแล้วประมาณ พ.ศ.2320 เดิมมีนามว่า “วัดสี่กุ้ยัง” หนังสือกัลปนา วัดหัวเมืองพัทลุงสมัยอยุธยาเรียกว่า “วัดศรีกุ้ยัง” โดยอุโบสถและศาลาการเปรียญเป็นตัวอย่างสถาปัตยกรรมฝีมือช่างพื้นบ้านของ สงขลา เป็นวัดที่พระราชนิพนธ์ (หลวงพ่อดาว) เมื่อครั้งเป็นสามเณรมาศึกษาธรรมบทศาสดาก่อนไปบวชที่วัดดีหลวง

ฐานเจดีย์ก่อด้วยอิฐดินเผาและปะการัง ใช้ยางไม้ชนิดหนึ่งแทนการสอปูน เรียงอิฐแบบไม่มีระบบ ซึ่งเป็นเทคนิคของช่างสมัยศรีวิชัย เดิมสันนิษฐานว่าองค์เจดีย์มีรูปทรงแบบมณฑปพระบรมธาตุไชยา ต่อมาได้หักพังลงเหลือแต่ฐานเจดีย์

อุโบสถ เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนฐานสูง มีประตูทางเข้าเพียงทางเดียวทางด้านหน้า รอบอุโบสถมีลานทักษิณาวัง มีหน้าต่างด้านละ 2 ช่อง ขอบประตูและหน้าต่าง ตกแต่งด้วยลวดลายปูนปั้นเป็นรูปวงโค้งและเทวดาหน้าบัน ด้านหน้ามีลายปูนปั้นลายดอกพุดตาน ใบเทศ มีบุคคลเป็นส่วนประกอบ ตรงจั่วมีช่อฟ้าใบระกา มีปั้นลมรูปหัวนาคแทนหางส์ ภายในอุโบสถเป็นที่ประดิษฐานพระประธานปูนปั้นปางมารวิชัย ฝีมือช่างท้องถิ่น สร้างขึ้นเมื่อประมาณ 90 ปี มาแล้ว

วัดบ่อหว่า พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบลุ่ม ริมคลองปากกรอ วัดบ่อหว่า สร้างขึ้นเป็นวัด นับตั้งแต่ พ.ศ. 2364 สมัยรัชกาลที่ 2 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ วัดบ่อหว่า ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาประมาณ พ.ศ.2405 อุโบสถ โครงสร้างอาคารคอนกรีต และไม้เนื้อแข็งสร้างเมื่อ พ.ศ. 2509 ศาลาการเปรียญ 1 หลัง โครงสร้างไม้เนื้อ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2474 เจดีย์ 1 เจดีย์ โครงสร้างก่ออิฐถือปูน ศาลาประดิษฐานรูปเหมือนอดีตเจ้าอาวาส 1 หลัง โครงสร้างอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ศาลานั่งพัก 2 หลัง

วัดคูเต่า พระอุโบสถนับเป็นศาสนสถานที่มีคุณค่าทางศิลปะอย่างยิ่งของวัดนี้ เจดีย์ ทั้ง 4 มุมกำแพง กว้างและยาว องค์กร 2 เมตร สูง 7 เมตร มีซุ้มประตู 3 ประตูซุ้มประตู ก่ออิฐถือปูนขาว ยอดเป็นจัตุรมุขและลายกนกและซุ้มสีมาลายกนก หน้าบันเป็นรูป พระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ และพระพรหมทรงหงส์ มีลายกนกและรูปสัตว์ประกอบ นอกจากอุโบสถยังมีซุ้มนิมิต (ซุ้มครอบใบโพธิ์สีมา) มีกำแพงแก้วล้อมรอบทั้ง 4 ด้าน ศิลปกรรมนับแต่บริเวณกำแพงแก้วเข้าไปจนถึงในอุโบสถมีคุณค่าทางศิลปะพื้นบ้านของ ภาคใต้ในช่วงรัชกาลที่ 5-6 อย่างดียิ่งมีพร้อมทั้งด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรมและ จิตรกรรมฝาผนังล้วนเป็นฝีมือช่างพื้นเมืองและมีวัฒนธรรมจีนประสมประสานอยู่ อย่างเห็นชัด สะท้อนถึงคตินิยมและเทคนิควิธีของช่างพื้นเมืองที่หาได้ยากจากแหล่งอื่น ๆ

วัดยางงาม ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุงเป็นวัดเก่าสมัย รัตนโกสินทร์ สร้างโดยอาศัยแรงนักโทษเมืองพัทลุง มีอุโบสถทั้งดงามมาก เป็นอาคาร ก่ออิฐถือปูนภายในอุโบสถมีพระพุทธรูปปูนปั้นทรงเครื่องปางมารวิชัย ประดิษฐานอยู่บน ฐานชุกชี ด้านหน้าพระประธานมีพระพุทธรูปปั้นปางห้ามญาติ 2 องค์ และพระพุทธรูป หินอ่อนปางมารวิชัยประทับนั่งขัดสมาธิเพชร ศิลปะพม่า

วัดวัง อุโบสถ ตั้งอยู่ตรงกลางวัดหันหน้าไปทางทิศตะวันออก เป็นอาคารก่อด้วย อิฐถือปูน ขนาดกว้าง 6.60 เมตร ยาว 14 เมตร หลังคาทรงไทยมุงด้วยกระเบื้องเคลือบ ดินเผา มีช่อฟ้าใบระกา ด้านหน้ามีมุขเกยยื่นออกมา ภายในพระพุทธรูปปูนปั้นประทับนั่ง ห้อยพระบาทแสดงปางปาเลไลย์ มีช้างและสิงห์ปูนปั้นถวายรังผึ้ง ศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์ มีระเบียงคด หรือวิหารคดล้อมรอบทั้ง 4 ด้าน มีซุ้มประตู 4 ทิศ ซุ้มประตูทางทิศตะวันออก สร้างเป็นซุ้มยอด ศิลปะสมัยรัชกาลที่ 4 ภายในวิหารคดมีพระพุทธรูปปูนปั้นปางต่าง ๆ จำนวน 108 องค์ หน้าบันอุโบสถจำหลักไม้ ด้านหน้ารูปพระพายทรงม้า 3 เศียร มีลวดลาย กระหนกกันแย่งรูปยักษ์ และเทพธิดา กินรี ประกอบลงรักปิดทอง ด้านหลังเป็นรูป พระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ 3 เศียร ลงรักปิดทองเหมือนด้านหน้า เจดีย์รอบอุโบสถ เป็นเจดีย์ก่อด้วยอิฐถือปูน จำนวน 8 องค์ แบ่งลักษณะเจดีย์ได้ 3 แบบ คือ

ก. เจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง มีลวดลายปูนปั้นรูปดอกไม้วีร์ฉันทพฤกษาประดับรอบองค์ มีจำนวน 2 องค์ อยู่ทางทิศเหนือ และทิศใต้ของอุโบสถทิศละองค์

ข. เจดีย์ทรงกลีบบะเพือง เป็นเจดีย์ก่อด้วยอิฐถือปูนย่อมุมไม้สิบสอง องค์ระฆังเป็นแบบกลีบบะเพือง มีจำนวน 1 องค์ อยู่ด้านหลังอุโบสถ

ค. เจดีย์ทรงกลม เป็นเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม แบบทรงลังกา มีจำนวน 5 องค์

เจดีย์ทรงลังกา เป็นเจดีย์ก่อด้วยอิฐถือปูน อยู่ด้านหน้าอนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จักรพรรดิองค์ที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ประกอบด้วยหินทรายแดงถือปูนจำนวน 8 ใบ ประดิษฐานอยู่บนฐานสูง ก่อด้วยอิฐถือปูนย่อมุมไม้สิบสองล้อมรอบอุโบสถศาลาการเปรียญ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอุโบสถ เป็นอาคารไม้ทรงไทยยกพื้นสูง ตัวพระธรรมลายรดน้ำ อยู่บนกุฏิเจ้าอาวาส จำนวน 1 ตัว ลักษณะเป็นตู้สี่เหลี่ยมแบบขาสิงห์ เขียนลายรดน้ำนกแก้วประจบประก่อลายสัตว์ เป็นศิลปกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

วัดวิหารเบิก อุโบสถวัดวิหารเบิกมีลักษณะเป็นอาคารก่ออิฐถือปูน หันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีกำแพงแก้วล้อมรอบ อุโบสถยกฐานสูงในลักษณะของฐานบัว ผนังอาคารส่วนในทึบ มีหน้าต่างด้านละ 3 บาน มีทางเข้า 1 ประตู เฉพาะด้านทิศตะวันออกและประตูหน้าต่างทุกบานประดับซุ้มปูนปั้นลวดลายพระพุทธรูปปางสมาธิ ถัดออกมาเป็นระเบียงประกอบหลังคาพาไล มีเสานางเรียงรองรับ หั้วเสานางเรียงทุกต้นประดับลายปูนปั้นรูปกลีบบัว หน้าบันด้านทิศตะวันตกตกแต่งด้วยลวดลายปูนปั้นรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัยปูนปั้น ลงรักปิดทองและมีพระพุทธรูปปางมารวิชัยขนาดย่อม ประดิษฐานทางด้านซ้ายและขวาด้านละองค์ ด้านหลังพระประธานเขียนภาพจิตรกรรมรูปซุ้มเรือนแก้วมีเทวดาถือดอกบัว ยักษ์ถือกระบองอยู่ข้างซุ้มและเขียนภาพวิหยาธร ฤๅษี เหาะอยู่ด้านบน ผนังด้านข้างทั้งสองด้าน ตอนล่างเขียนภาพทศชาติชาดก เนื้อหน้าต่างเขียนภาพเทพชุมนุม และแถว บนสุดเขียนภาพฤๅษี นักสิทธิ์ วิหยาธรเหาะ ผนังด้านตรงข้ามพระประธานเขียนภาพพระพุทธรูปประวัติตอนมารผจญ เพดานเขียนลายดาวสีทองบนพื้นสีแดง

วัดสุนทรवास วัดสุนทรवास หมู่ที่ 8 บ้านสุนทร ต่าบปิ่นแต อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบดินทราย สมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 แห่งอาณาจักรอยุธยา ชาวบ้านมักเรียกว่า “วัดสุนทร” เดิมเรียกว่า “วัดชายนนา” บ้าง “วัดปลายนา” เขตวิสุงคามสีมา กว้าง 22 เมตร ยาว 27.80 เมตร

วัดเขียนบางแก้ว มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศาสนสถานที่สำคัญ ได้แก่ พระบรมธาตุเจดีย์ พระวิหารคด พระอุโบสถมหาอุด สถานโบสถ์พราหมณ์ วิหารถือน้ำพิพัฒน์สัตยา พิพิธภัณฑ์สถานของชาติวัดเขียนบางแก้ว พระคูลาศรีมหาโพธิ์ พระสองพี่น้อง

เป็นต้น สำหรับปูชนียวัตถุมี พระประธานในอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปปูนปั้น ปางมารวิชัย พระมหาธาตุเจดีย์บรมพุทธรูปพระบรมสารีริกธาตุที่อัญเชิญมาจากลังกา เป็นเจดีย์แปดเหลี่ยม ก่อด้วยอิฐสูง 22 เมตร ที่บริเวณฐานมีซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูป 3 ซุ้ม เหนือซุ้มทั้ง 3 มีเจดีย์รูปทรงสี่เหลี่ยม พระมหาธาตุเจดีย์นี้สร้างขึ้นโดยนางเลียดชาวกับพระยา कुमार เจ้าเมืองพัทลุง นอกจากนี้มีพระพุทธรูปเก่าแก่ โบราณวัตถุ และปูชนียสถานหลายรายการ แสดงถึงความเป็นวัดที่เก่าแก่มีความสำคัญมากวัดหนึ่ง

เทคนิคและกระบวนการเขียนจิตรกรรมสีน้ำมัน

กรรมวิธีการเขียนภาพสีน้ำมันมีหลายวิธีแต่จะขอกล่าวถึงเฉพาะวิธีที่สำคัญ ๆ และแสดงลักษณะเด่นที่ชัดเจนในครั้งนี้งดต่อไปนี้

1. เขียนภาพสเก็ตช์ทิวทัศน์แล้วนำมาเขียน เป็นภาพจริงในห้องทำงานภายหลัง มักจะใช้วิธีสเก็ตช์ แบบ Alla prima โดยสีจะถูกระบายลงไป บนระนาบรองรับอย่างอิสระ และดูตั้งแต่ต้น ความสดของสีสามารถที่จะจับบรรยากาศของช่วงเวลา และถ่ายทอดความรู้สึกในขณะนั้น

2. การร่างภาพ การเขียนภาพสีน้ำมันโดยทั่วไปจะต้องเริ่มต้นด้วยภาพร่างอย่างง่าย ๆ เพื่อให้เป็นเค้าโครงของภาพ เส้นร่างภาพอาจจะใช้ดินสอ ถ่านเขียนลงบนพื้นระนาบรองรับ ซึ่งสามารถระบายทับด้วยสีทึบแสงในภายหลัง หรือเมื่อร่างภาพด้วยดินสอเสร็จแล้วอาจจะใช้สีบาง ๆ ใส ๆ ทาเคลือบภาพให้ทั่ว ซึ่งวิธีหลังนี้จะมองทะลุไปเห็นเส้นร่างได้

3. การลงสีขั้นต้น (Underpainting) ไม่ว่าภาพร่างจะถูกเขียนลงโป้น ระนาบรองรับหรือไม่ก็ตาม กรรมวิธีที่จะละทิ้งไปไม่ได้คือ วิธีการ Underpainting ซึ่งเป็นการลงสีเบื้องต้นในการกำหนดวรรณะ และน้ำหนักของภาพ ในขั้นต้นของการลงสีแบบนี้ ควรใช้สีเพียง 1 - 2 สี และระบายแบบบางมาก ๆ โดยสีจะต้องผสมด้วยน้ำมันผสมจำพวกกลีนิสดีน้อย ๆ แต่ใช้น้ำมันละลายสีจำนวนมาก และใช้พู่กันขนาดใหญ่ในการระบายสี

4. การระบายสีหนา (Impasto) การระบายสีหรือป้ายสีหนา ๆ ลงโป้น ระนาบรองรับด้วยเกรียง กรรมวิธีนี้จะให้ลักษณะพื้นผิวที่ดูหยาบเป็น 3 มิติ

5. ระบายสีทับซ้อนกัน (Scumoling) เป็นกรรมวิธีการใช้สีทึบแสงสีอ่อน ระบายทับลงบนสีทึบแสงเข้มในลักษณะที่สีชั้นล่างที่ลงไว้อย่างไม่เรียบสม่ำเสมอ แล้วทิ้งไว้ประมาณ 3 อาทิตย์ จึงลงสีอ่อนเคลือบทับจะเกิดสีปิดทับกันบางส่วน และสีชั้นล่างบางส่วนก็เล็ด ลอดออกมาให้เห็นในร่องรอย [3-5]

จากการเขียนภาพจิตรกรรมสีน้ำมันแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมพบว่า เส้นห์ของสถานที่แต่ละแห่งมีความงามน่าประทับใจแตกต่างกันไป มุมมองที่เกิดขึ้นต้องเดินเข้าไปสัมผัสด้วยตัวเอง ซึ่งประเด็นนี้ความงามในมุมมองของแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน แต่พอสรุปได้ว่า ภาพที่สมบูรณ์ลงตัวนั้นจะต้องมีองค์ประกอบของธรรมชาติและสถาปัตยกรรมประกอบกันเสมอ ต้องมีต้นไม้เป็นฉากหน้า ระเบียงกลาง หรือฉากหลังเสมอ เพื่อลดความแข็งของเส้นโครงสร้างสถาปัตยกรรม และทำให้ตัวสถาปัตยกรรมมีความโดดเด่นขึ้นมา ในเรื่องของสีที่สร้างจุดเด่นในภาพนั้น พบว่า สีของตัวสถาปัตยกรรมที่เป็นสีส้ม สีน้ำตาลของอิฐเก่า หรือสีแดงของตัวอาคารที่นิยมใช้ในสถาปัตยกรรม ศาสนสถาน ทำให้ภาพเกิดจุดเด่น มีความน่าสนใจ

สุนทรียภาพจากจิตรกรรมสีน้ำมัน

ในการเขียนภาพจิตรกรรมสีน้ำมันแสดงออกในแนวศิลปะอิมเพรสชันนิสม์ มีลักษณะรูปแบบศิลปะ (Art Style) ด้านรูปแบบศิลปะ (Art Form) และกลวิธีศิลปะ (Art Technique) โดยเฉพาะกลวิธีป้ายสีที่ไม่เกลี่ย เพื่อให้สีเกิดผสมกันในดวงตา สร้างความรู้สึกระยิบระยับแพรวพราว แทนความพยายามในการเกลี่ยสีให้เรียบเนียน ออกไปแสวงหาความประทับใจจากแสงสี บรรยากาศ และเหตุการณ์จากสิ่งแวดล้อมภายนอก แทนที่จะนั่งเขียนรูปอยู่ภายในสตูดิโอ ทั้งนี้ เพื่อต้องการจะสังเกตคุณค่าของแสงสว่างที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ตามวันเวลาและฤดูกาล จึงไม่มีทางใดที่จะทำได้นอกจากต้องออกไปสังเกตจากธรรมชาติโดยตรง [6]

การแสดงออกเรื่องแสง โดยใช้หลักทฤษฎีแสงอาทิตย์มาช่วยให้สีมีความกระจ่างสดใสยิ่งขึ้น ไม่นิยมใช้สีดำเพื่อให้เกิดน้ำหนักเงา แต่จะใช้สีตรงข้ามเป็นน้ำหนักเงาแทน [7] การเขียนภาพภายใต้การผสมกันด้านรูปทรงที่เกิดขึ้นด้วยสี แสงและเงา รวมทั้งแสงสะท้อนและเงาที่ตกทอดด้วย รวมไปถึงการนำหลักการทางวิทยาศาสตร์ ผนวกเข้ากับความสามารถเฉพาะตัว ทำให้เกิดการแสดงออกทางศิลปะ โดยไม่บังคับตนเอง และสามารถปลดปล่อยทุกสิ่งทุกอย่าง เน้นการแสดงออกถึงความประทับใจ อารมณ์ความรู้สึก [8] ดังภาพที่ 4,5 และ 6

ภาพที่ 4 การเขียนภาพทิวทัศน์จากสถานที่จริง

ภาพที่ 5 ภาพวาดสีน้ำมันพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสงขลา

ภาพที่ 6 ภาพวาดสีน้ำมันวัดมณีมาวาส

สรุปและการอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง สุนทรียภาพจากจิตรกรรมสีน้ำมัน ทิวทัศน์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รอบลุ่มทะเลสาบสงขลา มีวัตถุประสงค์ 4 ประการได้แก่ เพื่อรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ เช่น วัด โบราณสถาน ในพื้นที่รอบลุ่มทะเลสาบสงขลา เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมทิวทัศน์สีน้ำมันแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ เพื่อเป็นหลักฐานข้อมูลทางการศึกษา สร้างสุนทรียะและบันทึกความประทับใจต่อสิ่งแวดล้อม และเพื่อกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีแบบแผน ทำให้มีส่วนร่วม สืบทอดการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ โดยการสร้างสรรค์ศิลปะอิมเพรสชันนิสม์ที่มีแนวคิดการสร้างผลงาน คือ การวาดภาพจากของจริงที่ต้องการโดยตรง พยายามจับเอาแสงสีในอากาศให้ได้สภาพ ของบรรยากาศ ในขณะที่เขียนภาพนั้นให้ใกล้เคียงที่สุด เพราะแสง และสีเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เนื่องจากต้องการความฉับไวในการบันทึก แสงสีบรรยากาศขณะนั้นให้ถูกต้อง จึงต้องใช้เทคนิคการ ระบายสีอย่างรวดเร็ว ฉับพลัน จนเกิดรอยแปรงขึ้นอย่างชัดเจน ยึดหลักทฤษฎีสีอย่างเคร่งครัด และเคารพถือเอาธรรมชาติเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการถ่ายทอด เพื่อเป็นการสร้างสุนทรียะตลอดจนรวบรวมหลักฐานข้อมูลทางการศึกษา และบันทึกความประทับใจต่อสิ่งแวดล้อมและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการศึกษา สืบทอดการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ เป็นการศึกษาเทคนิคกระบวนการเขียนภาพจิตรกรรมทิวทัศน์สีน้ำมัน สุนทรียภาพที่เกิดขึ้นจากภาพจิตรกรรมสีน้ำมัน โดยศึกษาตั้งแต่ความรู้ทั่วไปตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ในการเขียนภาพจิตรกรรม รวมถึงขั้นตอนกระบวนการตั้งแต่การเตรียมเฟรม การร่างภาพ การระบายสีทิวทัศน์ วิเคราะห์ถึงวิธีการเขียนภาพจิตรกรรมแต่ละขั้นตอนเพื่อให้เกิดความประทับใจ สร้างการเผยแพร่แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมทิวทัศน์ครอบครัวกลุ่ม ทั้งการเผยแพร่ข้อมูล องค์ความรู้ คุณค่าความงาม และยกระดับจิตใจของคนในสังคม

จากการลงพื้นที่ไปสำรวจและบันทึกภาพเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รอบลุ่มทะเลสาบสงขลาพบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นโบราณสถานประเภทศาสนสถาน ประมาณ 76 แห่ง ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ล้วนมีคุณค่าอย่างมหาศาล ในหลาย ๆ ด้าน และหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสุนทรียภาพ ความงามทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม มรดกของชาติ การที่จะส่งนวกษาไว้นั้น หน่วยงานต้องมีบทบาทสำคัญ มีผู้เชี่ยวชาญในการอนุรักษ์ มีโครงการและงบประมาณชัดเจน สิ่งสำคัญที่สุด คนในชุมชนต้องมีจิตอนุรักษ์

และเห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของตนเองก่อนจึงจะทำให้ศาสนสถานเหล่านี้คงอยู่ตลอดไป

ในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการจัดเก็บข้อมูลก้าวหน้ามาก อีกทั้งมีศักยภาพมากมาย สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ดีกว่าสมัยก่อน ฉะนั้น การบันทึกข้อมูลด้วยวิธีการถ่ายภาพอย่างละเอียดยังมีความจำเป็นอยู่มาก ก่อนที่แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเหล่านี้จะสูญหายไปตามกาลเวลา อีกทั้งยังสามารถนำไปเผยแพร่ให้ทั่วโลกได้รับรู้ถึงมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศชาติได้โดยง่ายสำหรับโลกยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- [1] อุไรวรรณ สุภานิตย์. (2544). ศึกษาโบราณสถานเพื่อการท่องเที่ยว
ในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ
- [2] เครือจิต ศรีบุญนาท. (2542). สุนทรีภาพของชีวิต. กรุงเทพฯ : เอิร์ดเวฟเอดิ
ดูเคชั่น.
- [3] โกศล พิณกุล. (2548). การระบายสีน้ำมัน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- [4] เทิดศักดิ์ ไชยกาล. (2551). ศิลปะการเขียนภาพสีน้ำมัน. กรุงเทพฯ : เศรษฐศิลป์.
- [5] ไพศาล มีสุนทร. (2548). การระบายสีน้ำมัน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- [6] ศิลปะแบบอิมเพรสชันนิสม์ (Impressionism). สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2557,
จาก <http://www.ipesk.ac.th/ipesk/VISUALART/lesson444.html>
- [7] ทวีเดช จีวบาง. (2536). เรียนรู้ทฤษฎีสี. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- [8] นิคอและ ระเด่นอาหมัด. (2549). ทิวทัศน์ลัทธิประทับใจ. ยะลา : คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.